

Fellesforbundet

Beretning
2016

Stortinget vedtok å legge ned Andøya flystasjon i 2016. Meldingen kom som et sjokk på lokalbefolkningen. Flere tusen mennesker møtte opp på kort varsel for å sende en klar melding til Regjeringspartiene og Arbeiderpartiet om at lokalsamfunnet står sammen og ikke gir seg i kampen om å få beholde flybasen.

- Vi gir oss ikke! Det var tema for aksjonen «Slå ring om Andøya» som hadde spontanmøte dagen etter Stortingets vedtak. Forbundssekretær Hege Espe i Fellesforbundet deltok på møtet sammen med leder av Fellesforbundet avdeling 53 Nordre-Nordland og Sør-Troms, Finn Allan Westjord.

Før folkemøtet var det medlemsmøte i Fellesforbundet avdeling 53 Nordre-Nordland og Sør-Troms.

Forord

Jeg fikk på ingen måte en myk start som forbundsleder i Fellesforbundet. Vi startet året med en heftig pensjonsdebatt og debatt om oppgjørsform, før vi etter grundige forberedelser ledet forbundet an i et tøft frontfagsoppgjør. Det ble harde tak før vi var i mål med et anbefalt forslag denne gangen også. Vi gjennomførte imidlertid et ansvarlig oppgjør hvor vi blant annet fikk lovnader fra regjeringen om et lovarbeid knyttet til tjenstepensjonslovgivningen med sikte på å få innfridd kravet om pensjon fra første krone. Vi fikk også regjeringen med på å utvide perioden for å kunne motta dagpenger under permittering til 52 uker.

Etter frontfagsforhandlingene gikk det slag i slag med alle overenskomstene våre utover hele våren.

Når jeg skal skrive et forord til beretningen for

2016 kommer jeg selvsagt ikke utenom den fire uker lange streiken vi hadde på Riksavtalen. Våre medlemmer stilte opp over hele landet, og vi fikk en tøff, men også veldig fin streik – og den første på denne overenskomsten i Fellesforbundets historie. Medlemmene stod på gjennom fire uker, med kampvilje og godt humør. Klart det røynt på, men vi så et engasjement og en stå-på vilje blant medlemmene som har gjort meg optimistisk med tanke på framtida.

Vi opplevde et fint samhold under streiken, vi var godt synlige i mediene og det beste av alt: Vi vant fram med våre krav om retten til lokale forhandlinger og våre lønnskrav!

Jørn Eggum
Forbundsleder

Noen fakta om Fellesforbundet

Forbundets ledelse

Forbundsleder	Jørn Eggum
Nestleder	Steinar Krogstad
Forbundssekretærer	Kine Asper
	Clas Delp
	Hege Espe
	Per Skau
	Knut Øygard

Medlemmer av forbundsstyret

Arild Håvik, Rogaland, Atle Tranøy, Hordaland, Arvid Eikeland, ansattes representant (fram til 31. januar), Bjørn Gottschlich, Aust-Agder, Bjørn Inge Fossmo, Sør-Trøndelag, Bjørn Sigurd Svingen, Oppland, Cecilile Søllesvik, Møre og Romsdal, Christian Justnes, Vest-Agder, Endre Lie, Nord-Trøndelag, Håkon Waastad Gillerhaugen, Hedmark, John Erik Molin, Buskerud, Julie Wilhelmsen, Troms, Kristin Mulleng Sezer, Oslo, Mads Wiik Kleven, Hordaland, Magne O. Glimdal, Oslo/Akershus, Paul R Kristiansen, Østfold, Richard Storevik, Hordaland, Roald Stykket, Telemark, Roar Abrahamsen, Hordaland, Rolf Geir Hillestad, Vestfold, Ronny Johansen, Troms, Sisilie Benjaminsen, Rogaland, Stian Varnes Nordstrand, Nordland, Steffen Høiland, Rogaland, Svein Erik Veie, Nord-Trøndelag, Terje Johansen, ansattes representant (fra 1. februar), Tommy

Rannov Nystad, Nordland, Tore Skjelstadaune, Oslo, Trine Szabo, ansattes representant, Unni Bjerknes, Buskerud og Vidar Schei, Østfold.

Antall medlemmer

Antall medlemmer ved årsskiftet var 141 677

Antall avdelinger

Antall avdelinger ved årsskiftet var 82

Antall ansatte

Antall ansatte ved årsskiftet: 144 inkludert 15 valgte og to lærlinger.

Medlemmer tildelt «Pioneren» i 2016

Michael Hall, Fellesforbundet avdeling 23 Raufoss Jern og Metall
Arve Bakke, Fellesforbundet avdeling 29 Søre Sunnmøre

Streiken på Riksavtalen for hotell og restaurant preget mye av tariffoppgjøret i 2016. Her intervjues forbundssekretær Clas Delp av NRK Nyheter.

Arbeidslivsarbeidet

Tariffpolitikken

Tariffoppgjøret 2016 ble gjennomført som et forbundsvist oppgjør med Industriovertenskomsten som frontfag. Det ble etter forhandlinger og mekling enighet mellom Fellesforbundet og Norsk Industri om et anbefalt forslag. Den økonomiske rammen for oppgjøret ble beregnet til 2,4% som inkluderte overheng, sentrale tillegg, økning i minstelønns- og betalingssatser og forventet lokal lønnsglidning.

Det ble ikke gitt noe generelt tillegg, men vi fikk et særskilt tillegg til ansatte omfattet av Tekodelen på kroner 2,-. I flere av forbundets overenskomster ble minstesatser, skifttillegg, matpenger og andre betalingssatser justert. I frontfaget og forbundets øvrige overenskomster ble det gjort en rekke endringer. Blant annet ble det tatt inn presiseringer i overenskomstenes omfang for å tydeliggjøre at der nye produksjonsmåter medfører at arbeidsoperasjoner endres eller forutsetter ny kompetanse, skal disse fortsatt omfattes av

overenskomsten. Etter mange års kamp fikk vi også fjernet tapsreglene i bestemmelsene om helligdagsgodtgjøring.

Vi kom et skritt videre i arbeidet med endringer i tjenstepensjonsordningen ved at Riksmekleren henvendte seg til regjeringen med spørsmål om regjeringens syn på en modernisering av tjenstepensjonsordningen. Svaret ga gjennomslag for å utrede behovet for å gjøre tilpasninger i lov- og avtaleverk for tjenstepensjoner i privat sektor.

Ellers ble det enighet om å sette ned et partsammensatt utvalg i perioden for å arbeide med spørsmål knyttet til etter- og videreutdanning mellom Norsk Industri, Byggenæringens Landsforening og Fellesforbundet. Et annet resultat fra oppgjøret var at bedriftene skal legge til rette for fortsatt praksistid dersom lærlingen stryker til første gangs fag-/svenneprøve og dette ikke kan tilbakeføres til lærlingens egne forhold.

Ved slik forlengelse skjer avlønningen etter siste halvårssats.

I oppgjøret var det også enighet om en anbefaling til de lokale parter om å gjennomgå grunnlaget for forskuttering av sykepenges der dette ikke gjøres, og partene anmoder bedriftene om ikke å forskjellsbehandle arbeidstakere i bedriften hva gjelder forskuttering av sykepenges

På Riksavtalen førte ikke meklingen fram og medlemmene ble tatt ut i streik fra 24. april. Vårt hovedkrav, reelle lokale forhandlinger ble stridens kjerne og det som utløste streiken. Etter fire ukers streik, ble det oppnådd enighet mellom partene. Da var kravet om lokale forhandlinger på Riksavtalen innfridd. For å oppfylle avtalen har forbundet etter streiken startet et arbeid knyttet til skolering av medlemmene i lokale forhandlinger.

Streiken ble gjennomført på en god måte gjennom engasjement fra våre medlemmer, våre avdelinger og forbundet sentralt. Forbundet fikk under streiken omlag 1 000 nye medlemmer.

For lønnstakere under ett la det tekniske beregningsutvalget til grunn at veksten i gjennomsnittlig årslønn fra 2015 til 2016 var 1,7 prosent. Den underliggende prisveksten, målt ved endringer i konsumprisindeksen justert for avgiftsendringer og uten energivarer, endte på 3,0 prosent i 2016 mot 2,7 prosent året før.

Tariff- og kontingenttrekkavtaler

Fellesforbundet hadde ved utgangen av 2016 tariffavtale på 5 174 bedrifter. Totalt var dette 44 flere bedrifter enn ved utgangen av 2015. I 2016 ble det inngått tariffavtale ved 223 bedrifter med i alt 1 237 medlemmer. Det er ti færre nye avtaler enn i 2015.

Se tabell 1 i tabelldelen bak i beretningen

Forbundet har i perioden sendt varsel om plassoppgivelse til ni bedrifter som ikke er tilknyttet arbeidsgiverorganisasjoner.

Av totalt 5 174 bedrifter var 3 917 bedrifter tilsluttet arbeidsgiverorganisasjoner og 1 257 enkeltstående bedrifter.

I 2016 var det 1 390 bedrifter der det kun er inngått kontingenttrekkavtale. I 2016 ble det inngått 279 kontingenttrekkavtaler ved nye bedrifter. Det var fire flere nye avtaler enn i 2015.

Juridisk bistand og rettsavgjørelser

Juridisk bistand ytes i yrkesskadesaker og stillingsvernsaker i forbindelse med omstillinger og nedbemanninger. Forbundet har fortsatt en mengde saker som går på bistand til utenlandsk arbeidskraft i forbindelse med manglende utbetaling av lønn, underbetaling og feriepenges. I tillegg kommer saker hvor forbundet har behov for juridisk rådgivning og veiledning generelt.

I 2016 ble det avsluttet 195 saker som forbundet hadde tatt ut stevning i. Det ble avsagt dom i 12 saker. Det ble totalt utbetalt over 44,6 mill kroner i erstatning til medlemmer i de avsluttede juridiske sakene i 2016.

Godkjenning av arbeidstidsordninger

Etter AML § 10-12 (4) kan det inngås avtale mellom fagforening med innstillingsrett og den enkelte bedrift om arbeidstidsordninger som avviker fra lovens alminnelige bestemmelser. Forbundsavtalen med seks av LOs forbund, deriblant Fellesforbundet om innarbeidingsordninger etter AML § 10-12 (4), ble revidert i 2016 med bakgrunn i endring av Industriooverenskomstens bilag om rammeavtale for innarbeidingsordninger. Søknadene kan nå godkjennes for 1 år av gangen.

Arbeidstidsordninger med inntil 10,5 timer per dag behandles av forbundet. Alle andre arbeidstidsordninger utover 10,5 timer per dag godkjennes av LO. Det ble i 2016 totalt godkjent 406 arbeidstidsordninger, av disse var 29 egengodkjente ordninger.

Bedriftsdemokrati

Forbundet arbeidet i 2016 med flere avtaler om opprettelse av konsernutvalg og med enkelte saker opp mot bedriftsdemokratimnda om representasjon i konsernstyrer. For selskaper med hovedkontor i Norge har Fellesforbundet et koordineringsansvar og bistår og koordinerer internasjonalt når ny EWC-avtale skal opprettes, eller eksisterende avtale revideres. Satsingen på konsernsamarbeid i hotellbransjen fortsatte i 2016, og forventes å få ekstra drivkraft som følge av at resultatet av Riksavtale-forhandlingene innebærer at kjedene kan kreve at lokale forhandlinger skal kunne gjøres på kjedenivå.

Likestilling og likeverd

Det ble i 2016 oppnevnt nytt likestillings- og likeverdsutvalg for landsmøteperioden med sju medlemmer. Mye av utvalgets arbeid har i 2016 vært rettet mot likestillings- og likeverds-konferansen som ble arrangert i oktober med 50 deltakere. Tema var hvorfor likestilling er

I alt 13 tømrere i Peab mottok høsten 2015 oppsigelser på grunn av innskrenkninger. På vegne av de 13 medlemmene varslet Fellesforbundet sak om gyldigheten av oppsigelsene. Men senere ble oppsigelsene trukket, til stor glede og jubel for medlemmene i Fellesforbundet Tømrer og Byggfagforeningen i Oslo, som i januar hadde en enkel tilstelning for å markere seieren.

viktig for menn, hvorfor er arbeide viktig for integrering, og utdanning i mannsdominerte bransjer. I tillegg fikk konferansen presentert de foreløpige funnene for bransjen hotell og restaurant i FAFOs pilotundersøkelse om seksuell trakassering.

I tillegg fulgte utvalget arbeidet med pilotundersøkelsen om seksuell trakassering som skal lanseres i 2017. Det ble på møtet i mai satt ned en arbeidsgruppe som skal se på mulighetene for et pilotkurs for å få flere kvinnelige tillitsvalgte.

Helse, miljø og sikkerhet

Forbundet understreket i flere sammenhenger hvilke negative konsekvenser lovendringene i Arbeidsmiljøloven vil få, og at en generell adgang til midlertidige ansettelser vil svekke stillingsvernet og føre til færre faste ansatte. Forbundet mener at en bransjes utfordringer bare kan løses med å forsterke medbestemmelse- og partssamarbeidet, herunder en sterkere bransjeretting av arbeidsmiljøutfordringene.

Forskning viser at en god sikkerhetskultur bare kan skapes gjennom faste ansettelser og trygge arbeidsforhold. Forbundets forutsetning for å delta i arbeidet med «HMS-Charter for en skadefri bygge- og anleggsnæring» er derfor at

det resulterer i større vektlegging av behovet for faste ansettelser i næringen.

Fellesforbundet jobbet mye med bemanningsbransjen og innleie, og hvordan denne gruppen arbeidstakere blir ivaretatt ved sikkerhet og risikotenkning. Dette er vanskelig å få godt nok fram i lyset og å få støtte for i sin helhet. De som jobber i bemanningsbransjen/er innleide er overrepresentert på arbeidsskadedødsfallene i perioden 2011 - 2016.

Skogbrukets HMS-utvalg, som består av partene i arbeidslivet, aktuelle skogorganisasjoner og Arbeidstilsynet, jobbet i perioden med flere prosjekter for å bedre sikkerheten innen det maskinelle og motormanuelle skogsarbeidet.

Fellesforbundet deltok på flere samarbeidsarenaer innenfor petroleumsvirksomheten for å styrke helse, miljø og sikkerhet. Et eksempel er Petroleurstilsynets Sikkerhetsforum, et treparts-samarbeid mellom myndighetene, næringen og fagbevegelsen.

2016 var preget av mange granskinger offshore. Vi fikk også en av Norges største ulykker med et offshore helikopter som styrtet på vei til land fra Gullfaks B. Alle 13 omkom.

LOs helikopterutvalg jobbet gjennom året aktivt for at norske myndighetene skal avvise EUs regelverk for helikopteroperasjoner offshore med bakgrunn i tidligere holdning om at norsk kontinental sokkel ikke er omfattet av EØS avtalen.

Regionale verneombud for bygge- og anleggsbransjen

Forbundets 14 regionale verneombud (RVO) for byggfagene la i 2016 ned et betydelig forebyggende arbeid. De foretok 4346 byggeplass-besøk og de stanset farlige arbeidssituasjoner 1650 ganger. 225 av virksomhetene som ble besøkt fantes ikke i Brønnøysundregistrene, eller det forelå ikke annen offentlig informasjon om dem. De fleste av disse hadde utenlandsk bemanning. Verneombudenes arbeidssituasjon er sterkt preget av økt innslag av useriøsitet, og en økende andel kriminelle aktører på byggeplassene. De må ta hensyn til egen sikkerhet og samarbeidet med Arbeidstilsynet er derfor mer sentralt enn noen gang.

Regionale verneombud i hotell, restaurant og renholdsbransjen

Disse verneombudene er ansatt i Arbeidstilsynet. Gjennom 2016 har virksomheter, som har hatt besøk av verneombudene, besvart en spørreundersøkelse omkring egen erfaring med ordningen. Hensikten var å bedre kunne måle nytteverdien av ordningen samt få tilbakemelding fra virksomhetene på deres erfaring med besøket. Tilbakemeldingene fra virksomhetene var meget gode. Undersøkelsen viste blant annet at nesten 80 % av virksomhetene svarer at de synes verneombudene gjør en flott jobb.

Arbeidet mot sosial dumping og useriøsitet

Forbundet støttet regjeringens satsing på samordning mellom tilsynsetatene. Det ga mer effektive tilsyn, men var dessverre ikke videre-utviklet tilstrekkelig, og bevilgningene til tilsynsetatene burde vært økt. Oppsplitting av bedrifts-strukturer og ansettelsesforhold, utnyttning av sårbare arbeidsinnvandrere og bransjer med lav terskel for etablering er grobunn for de hel- og halvkriminelle. Dette fører til svekkelse av det seriøse og organiserte arbeidslivet – og dermed den norske modellen.

Blant vikarbyråene blir det stadig større bruk av «fast ansatt uten garantilønn mellom oppdrag». Forbundet aksepterer ikke dette som en fast ansettelse. Slike kontrakter skaper stor usikkerhet for arbeidstakerne som blir redde for å stå på sine rettigheter eller å organisere seg i frykt for å

ikke få nye oppdrag. Seks av våre medlemmer i bemanningsforetaket Clockwork saksøkte i 2016 sin arbeidsgiver med bistand av forbundet og LO. De krevde fast ansettelse i samsvar med arbeidsmiljøloven, og at nulltimerskontraktene dømmes som ulovlige. Dommen i Bergen tingrett faller i mars 2017.

Fellesforbundet jobbet i 2016 for en strengere regulering av bemanningsbransjen, og hadde møter og kontakt med de fleste politiske partier hvor dette ble tatt opp. Det bør stilles sterkere myndighetsbestemte krav til bemanningsforetak, og omfanget av bemanningsbransjen må begrenses. Det er også behov for en helhetlig gjennomgang av regelverket rundt innleie, herunder virksomheters adgang til å etablere bemanningsforetak for å leie ut arbeidskraft til seg selv og dermed pulverisere arbeidsgiveransvaret.

Allmenngjøring av tariffavtaler er ett av forbundets viktigste verktøy i kampen mot sosial dumping. Etter tariffoppgjøret 2016 krevde forbundet videreført begjæringene om fortsatt allmenngjøring av Industriooverenskomsten/VO-delen for skips- og verftsindustrien, Fellesoverenskomsten for Byggfag og overenskomsten for Jordbruks- og gartnerinæringene. Det er fortsatt en stor utfordring med alt for lang behandlingstid fra LO, på vegne av forbundet, sender en begjæring til tariffnemnda om videreføring av allmenngjøringsforskriftene, fram til vedtak i nemnda og iverksettelse av ny forskrift. Dette betyr at det kan gå opp til et halvt år før nye satser blir gjort gjeldende og hvor ikke tariffbundne bedrifter vil ha en ekstra konkurransefordel. Først høsten 2016 ble forskriftene for bygg og skips- og verftsindustrien videreført av tariffnemnda, mens begjæringen om videreføring av forskriften for jordbruks- og gartnerinæringen ikke var ferdig-behandlet ved årets utløp.

Allmenngjøring i skips- og verftsindustrien har vært omstridt helt siden det første kravet om allmenngjøring ble fremmet i 2007. Dessverre la ikke arbeidsgiversiden ned stridsøksa etter Høyesteretts dom i 2013, og NHO sendte samme år inn klage til ESA (EFTA Surveillance Authority). Saken handler om hvorvidt norske myndigheter gjennom allmenngjøringsforskrifter kan pålegge utenlandske bedrifter på oppdrag i Norge å følge tariffavtalenes reise-, kost- og losjibestemmelser. I oktober 2016 varslet ESA norske myndigheter om søksmål for brudd på EØS-regelverket. Fellesforbundet er sterkt kritiske til ESAs vurderinger, og mener at Høyesteretts konklusjoner fortsatt skal legges

550 bedrifter i Vestfold er med på prosjektet som arbeider mot svart arbeid. Fellesforbundets avdeling er aktivt med i arbeidet.

til grunn. ESA har signalisert at dersom de allmenngjorte bestemmelsene om reise, kost og losji angir faste satser, kan de falle inn under minstelønnsbegrepet i EUs utsendingsdirektiv. På bakgrunn av dette har arbeidsministeren bedt partene vurdere om det er mulig å forhandle fram alternative formuleringer til reise-, kost- og losjibestemmelser i tariffavtalene, som deretter kan allmenngjøres.

I regjeringens samarbeidserklæring var det også nevnt at regjeringen skulle videreføre dagens allmenngjøringsordning og at nåværende ordning skulle evalueres. Arbeidet med evalueringen ble ikke påbegynt i 2016. Resultatene av en evaluering av nåværende lov om allmenngjøring vil ha stor betydning, og i denne sammenhengen er forbundet opptatt av å få en mer rasjonell og effektiv lovgivning.

Forbundet hadde fokus på det offentlige som innkjøper og betydningen av en innkjøpspolitikk for et seriøst arbeidsliv. Forbundets budskap var at det ved offentlig anbud skal settes krav til tilbyder om at disse skal være lærebedrifter, krav til egenbemanning og maks antall under-entreprenører. Det ble jobbet med dette på mange områder. I Telemark er Skiensmodellen og

Telemarksmodellen satt i verk. Begge setter strenge krav til offentlige anskaffelser. Fellesforbundet, Kommunenes Sentralforbund (KS), Byggenæringens Landsforening (BNL) og Direktoratet for forvaltning og IKT (DIFI) utarbeidet i 2016 en avtale som kommuner og fylker kan benytte i sitt arbeid med nye og strengere regler for offentlige anskaffelser. Ikke som en erstatning for andre modeller, men for å få flest mulig kommuner til å vedta innstramminger. Over 100 kommuner og fylker har innført strengere regler.

I 2016 ble Fellesforbundets mangeårige samarbeid med det latviske bygningsarbeiderforbundet LCA videreført innenfor rammen av Baltic Organizing Academy (BOA). BOA er et stort organiseringsprosjekt i de baltiske landene, med nordiske forbund og bransjeføderasjoner som samarbeidspartnere. Målet er å bygge opp sterke, moderne og økonomisk bærekraftige fagforeninger. LCA ansatte våren 2016 en ny organisasjonsarbeider (finansiert av prosjektet), som kun skal jobbe med rekruttering og organisering.

Samfunnspolitisk arbeid

Det næringspolitiske arbeidet

Forbundet arbeidet i 2016 bredt for å fremme norsk industri- og næringslivs rammevilkår for å sikre framtidig produksjon og arbeidsplasser i Norge. Forbundet førte en løpende politisk påvirkning for aktiv næringspolitikk i tråd med uttalelsene fra Landsmøtet.

Fall i etterspørselen fra petroleumsnæringen har bidratt til at norsk økonomi har vært i en klar konjunkturedgang helt siden høsten 2014. BNP Fastlands-Norge økte i 2016 med bare 0,8 prosent, som er den svakeste veksten siden finanskrisen i 2009. Oljeinvesteringene gikk ned med nær 15 prosent i løpet av året. Sysselsettingen i petroleumsnæringen er så langt redusert med 24 prosent fra toppen tidlig i 2014, men nedgangen bremses opp gjennom 2016. Ringvirkningene fra aktiviteten i petroleumsnæringen er store, og reduksjonen i sysselsettingen i flere leverandørnæringer har vært relativt sett like kraftig.

Oljeprisen passerte en bunn på knappe 30 dollar fatet i januar 2016, økte deretter til 45 - 50 dollar fram mot sommeren og videre til om lag 55 dollar fatet ved utgangen av året, etter at OPEC klarte å enes om produksjonskutt på sitt møte i november. Utbyggingskostnadene for et felt på norsk sokkel har ifølge Oljedirektoratet falt med over 40 prosent siden høsten 2014. De største innsparingene skyldes effektivisering gjennom endrede utbyggingsløsninger og at selskaper planlegger brønner som er raskere å bore.

Leverandørbedriftene til olje- og gass er imidlertid fortsatt i en svært krevende situasjon siden oljeselskapene skyver på prosjekter og utsetter vedlikehold.

«Enkelt å være seriøs»-rapporten ble utarbeidet av et ekspertutvalg som representerte det aller meste av bygge- og anleggsnæringen, og ble overlevert i 2014. En del av forslagene fra utvalget er fulgt opp, men på langt nær alle. Forbundet har arbeidet for å få på plass flere av ekspertutvalgets tiltak. Forbundet fikk, i samarbeid med BNL, gjennomslag for å etablere et seriositetsregister i tilknytning til den sentrale godkjenningen. Seriositetsregisteret innfrir delvis forbundets krav, og er et skritt i riktig retning, men det gjenstår fortsatt en del før en slik registreringsordning kan sies å ha tilfredsstillende krav til seriositet og kvalifikasjoner.

Fellesforbundet ga flere innspill til regjeringens arbeid med en ny industrimelding.

Fellesforbundets ti industribud, som ble lansert under Arendalsuka, felles innspill med berørte LO-forbund og innspill sammen med NITO er de viktigste. Under Arendalsuka arrangerte forbundet, NITO og Tankesmien Agenda en egen debatt om hvilke muligheter den norske modellen gir for utvikling av en ny industripolitikk. Her lanserte Tankesmien Agenda en egen rapport om industripolitikk for framtida. Forbundet og NITO ga innspill til rapporten og har bidratt i arbeidet med en tilhørende spørreundersøkelse som ble gjennomført blant våre medlemmer i industrien.

Det regjeringsoppnevnte SKOG22-utvalget leverte sin rapport til Landbruks- og matministeren i januar 2015. Utvalget anslår i rapporten at næringens omsetning kan firedobles og at næringen kan bidra til å redusere de nasjonale klimagassutslippene med om lag 20 prosent. Forbundet er representert i Verdikjeden skog og tre som er en videreføring av SKOG22-utvalget. Gjennom uttalelser og politisk aktivitet fulgte utvalget opp anbefalingene til SKOG22. Forbundet fulgte også på eget initiativ opp rapportens forslag til tiltak gjennom henvendelser til fagdepartement og aktuelle politikere. Vi har dessverre registrert og uttrykt vår bekymring for at anbefalingene som er foreslått så langt ikke er blitt fulgt tilstrekkelig opp av den blåblå regjeringen.

Landbruks og matdepartementet (LMD) la i 2016 fram både en ny skogbruks og landbruksmelding. Forbundet ga på eget initiativ og i samarbeid med

Forbundsleder Jørn Eggum besøkte mange bedrifter i løpet av 2016. Her fra et besøk på 3B Fibre Norge AS i Birkeland hvor Eggum møtte klubbleder Liv Schipper, direktør Heine Østby og organisasjonsarbeider Syvert Fossdal i Fellesforbundet avd 003.

andre aktuelle samarbeidsorganisasjoner tilbake-meldinger både til LMD og aktuelle politikere med forslag til endringer og tiltak for å styrke arbeidsplassene for forbundets medlemmer innenfor disse næringene.

Norge er fortsatt et attraktivt reisemål og 2016 ble et nytt rekordår. Da var det over 33 millioner kommersielle gjestedøgn i Norge. Særlig var økningen fra utenlandske turister betydelig. Det er fortsatt store forskjeller innen bransjen. Hoteller i utkantene sliter med både belegg og priser, mens byhoteller og hoteller rundt store knutepunkter fortsatt går svært godt, med noen unntak.

Klima og miljøpolitikk

Landsmøtet prioriterte klimapolitikken høyt, i egen klimauttalelse og i den næringspolitiske uttalelsen. Den norske modellen med aktiv arbeidstakerinvolvering fremheves som nødvendig for å sikre en vellykket omstilling og nå klimamålene. Å løfte opp arbeidstakerperspektivet i klimaarbeidet har vært viktig i vårt arbeid i Forum for miljøteknologi, overfor regjering og storting, i våre innspill til Skog 22-prosessen. Forbundet deltok aktivt i veikart-prosessene som ble gjennomført for ulike næringer som en del av «Grønn konkurransekraft»-prosjektet som regjeringen gjennomførte i 2016. Vi deltok i utarbeidelsen av sektorvise rapporter fra petroleumssektoren og skog- og trenæringen. Videre ga vi innspill til rapporter fra bygg, maritim og transport, samt et omfattende hørings svar om sluttrapporten.

Forum for miljøteknologi, der vi sitter sammen med mange store selskap, er en viktig plattform for forbundet. Forumet har en aktiv dialog med statsråder, stortingsrepresentanter og relevante

offentlige myndigheter. Forbundet har deltatt aktivt i forumet og blant annet jobbet for at Forumet skal legge større vekt på at prosjekter gjennomføres i Norge og at norske bedrifter faktisk praktiserer den norske modellen.

Forbundet utarbeidet i 2016 de ti industribud. Her ble klima- og miljøpolitikk løftet fram i flere av budene, blant annet som krav til offentlige anskaffelser, forskning og innovasjon, kompetanse og rettferdig omstilling.

Utdanning og fagopplæring

Gjennom representasjon i Samarbeidsrådet for yrkesopplæringen (SRY) og de faglige rådene, har forbundet vært med på å utforme morgendagens fagarbeidere.

Arbeidet med oppfølging av Meld. St. 20 (2012-2013) «På rett vei» var utgangspunktet for mye av forbundets arbeid med fag- og yrkesopplæringen. Endringen av tilbudsstrukturen for fag- og yrkesopplæringen har vært det mest omfattende, der alle som jobber med fag- og yrkesopplæring har vært involvert for å vurdere hvilke fag som skal tilbys på videregående skole og hvordan disse skal utformes.

Fagskolemeldingen ble lagt fram i desember. Forbundet arbeidet opp mot regjering og LO for at endringer i fagskolen skal bidra til å øke status til fagskolen. Meldingen var i det store og hele positivt med tanke på å anerkjenne fagskolens rolle som en høyere yrkesfaglig utdanning. Forbundsledelsen nedsatte i februar et utvalg som jobbet med videreutvikling av forbundets politikk innenfor rammene som landsmøte i 2015 satte. Utvalget leverte sine anbefalinger til forbundsstyret i slutten av året.

Arbeidsmarked og velferdspolitik

Etter en sterk økning i arbeidsledigheten fra 2013 til 2015, ble det en mindre økning i 2016. Mens ledigheten ifølge Arbeidskraftundersøkelsen var på 118 000 personer (4,3 prosent) i 4. kvartal 2015, var den på 120 000 personer (4,4 prosent) i 4. kvartal 2016. Andelen langtidsledige blant alle ledige økte i samme periode fra 34 til 39 prosent. Samtidig gikk også antall personer som var sysselsatt ned. Mens andelen sysselsatte i alderen 15-74 år var på 67,6 prosent i 4. kvartal 2015, falt den til 66,7 prosent i 4. kvartal 2016. Det er den laveste andel som har vært sysselsatt på rundt 25 år. Når det gjelder den registrerte ledigheten holdt den seg tilnærmet konstant gjennom 2016 når det gjaldt brutto ledige (inkl. tiltak), og gikk litt ned når det gjaldt helt ledige uten arbeid.

NAV rapporterer ledighetsutviklingen for enkelte yrkesgrupper. Ledigheten falt svakt innenfor gruppene «Bygg- og anlegg» (-2% %) og «Reiseliv og transport» (-1%) i fra gjennomsnittet for 2015 til 2016. For gruppen «Industriarbeid» (14%) fortsatte imidlertid ledigheten å stige.

I sitt budsjettforslag for 2017 foreslo regjeringen å holde antall tiltaksplasser på samme nivå som for 2015. Det ble heller ikke foreslått noen økning i innsatsen overfor personer med nedsatt arbeidsevne. I høring i Arbeids- og sosialkomiteen etterlyste vi en mer målrettet innsats for å få ned ledigheten og vi påpekte viktigheten av at antall tiltaksplasser for personer med nedsatt arbeidsevne er på et nivå som reduserer ventetid. Vi tok også opp behovet for en plan for oppjustering av antall VTA-Plasser.

I mai 2016 la regjeringen fram Stortingsmelding 33 - NAV i en ny tid – for arbeid og aktivitet. I høring i Arbeids- og sosialkomiteen valgte vi å kommentere to av forslagene. Regjeringen gikk inn for å bedre samarbeidet mellom NAV og bemanningsbransjen. Vi påpekte at vi ikke kan se at denne bransjen er det rette stedet for å oppnå økt inkludering i arbeidslivet. I tillegg foreslo regjeringen at NAV skal kunne velge om tjenester skal kjøpes fra eksterne eller om tiltak skal gjennomføres i NAVs regi. De forhåndsgodkjente tiltaksarrangørene er en sentral del av dagens arbeidsmarkedspolitikk. Fellesforbundet mener de fortsatt skal være det, og vi mener NAV ikke har nødvendig inkluderingskompetanse til å arbeide effektivt med personer med nedsatt arbeidsevne.

I tillegg tok Fellesforbundet opp behovet for raskt å innhente kunnskap om virkningen av

regjeringens anbudsutsetting av store deler av tiltaksapparatet. Regjeringen ønsket økt konkurranse og flere tilbydere, vi konstaterte at endringen medførte færre tilbydere, ingen nye ideelle aktører og økt monopolisering.

I forbindelse med mekling i frontfagsforhandlingene 2016 sendte partene, Norsk Industri og Fellesforbundet, brev til statsminister Erna Solberg hvor de blant annet skrev:

«Fellesforbundet og Norsk Industri ser en utvidelse av dagpengeperioden til 52 uker som svært viktig for å sikre at bedriftens nøkkelkompetanse i større grad er tilgjengelig ved bedrede markedsforhold.»

Statsministeren svarte positivt på partenes brev, og perioden det er lov å permittere ble utvidet til 52 uker.

Pensjonspolitik

I tariffoppgjøret 2014 ble Fellesforbundet og Norsk Industri enige om å utrede ivaretagelse av pensjonsopptjening ved jobbskifte. Og den enkelte arbeidstakers mulighet til på individuelt grunnlag å betale inn til egen pensjon.

I januar 2016 la partene fram resultatet av arbeidet, hvor vi blant annet foreslo at arbeidstaker skulle kunne opprette en personlig pensjonskonto, og gis rett til å selv velge leverandør. Formålet var blant annet å bedre ivareta pensjonsopptjening ved jobbskifte.

I tilknytning til lønnsforhandlinger i 2016 lovet statsministeren å «utrede behovet for å gjøre tilpasninger i lov- og regelverket for tjenstepensjon i privat sektor.» På bakgrunn av dette ble det nedsatt en arbeidsgruppe som i desember 2016 fram utredningen «Egen pensjonskonto og andre tilpasninger i privat tjenstepensjon». Rapporten gir et godt grunnlag for videreutvikling av lov- og regelverket for tjenstepensjon i privat sektor. Fellesforbundet vil også i 2017 arbeide med å få på plass egen pensjonskonto, og andre elementer vi mener må på plass for å forbedre dagens tjenstepensjon i privat sektor.

Forbundet tok i 2016 opp problemet med organiserte som faller utenfor AFP-ordningen på sluttet av yrkeslivet med LO. I tillegg har vi fortsatt arbeidet med å forsøke å få endret regelen om at arbeidstaker som har mottatt uføretrygd etter 62 år mister rett AFP.

Fellesforbundet deltok på «Arendalsuka 2016». Her en samling tillitsvalgte i Fellesforbundet som var med under arrangementet.

Organisasjonsarbeidet

Medlemsutvikling og rekruttering

Forbundet hadde som mål å rekruttere 15 000 nye medlemmer i løpet av 2016 og målet ble innfridd ved at det kom 14 962 nye medlemmer. Men dessverre var medlemsfrafallet enda større, og vi endte opp med 2 823 færre medlemmer enn ved årets begynnelse.

Det var hovedsakelig på Industrioverenskomsten vi hadde tilbakegang. Antallet yrkesaktive medlemmer på overenskomsten gikk ned, til tross for mer enn 2 500 nyinnmeldinger på overenskomsten.

På Fellesoverenskomsten for byggfag var det også tilbakegang. Men det er store variasjoner rundt omkring i landet. På andre overenskomster gikk vi noe fram i 2016: havbruk (240), bil (154), fly (66), byggeindustri (29), landsoverenskomsten (21), miljøoverenskomsten (14) og VTA (6).

Riksavtalen hadde en meget god medlemsvekst under og i etterkant av streiken. I løpet av året var

det mange utmeldinger, blant annet ble mange overført til Norsk Arbeidsmandforbund grunnet utsetting av renholdet på hotellene. Totalt sett ble det ingen medlemsvekst på Riksavtalen.

Se tabell 2 og 3 i tabelldelen bak i beretningen

Organisasjon

Organisasjonskonferansen samlet heltids valgte og ansatte i forbundets avdelingene. 53 avdelinger var representert på konferansen, som hadde rekruttering og organisering som hovedtema.

Forbundet utarbeidet en plan med konkrete handlinger og tiltak for å integrere betydningen av rekruttering i hele organisasjonen. Det ble også utarbeidet en plan for hvordan forbundet kan få flere lærlinger som medlemmer.

Forbundets avdelinger

Ved utgangen av 2015 hadde forbundet 82 lokalavdelinger. Det var åtte færre enn forrige år. De fleste av forbundets avdelinger utførte sine

Fellesforbundets forbundsstyre besøkte i 2016 AUFs øy, Utøya i Tyrifjorden. Det ble et sterkt møte for mange.

oppgaver i henhold til vedtekter og handlingsplaner, men det var fortsatt avdelinger som ikke utførte sine oppgaver tilfredsstillende i 2016. Forbundet utførte virksomhetsrevisjon i avdelingene. Der det ble avdekket mangler ved virksomheten, foreslo forbundet tiltak for å sikre at medlemmene får det tilbud og den oppfølging de har krav på.

Se tabell 4 og 5 i tabelldelen bak i beretningen

Tariff- og bransjeråd

I juni ble det valgt tariff-/bransjeråd for områdene industri, byggfag, hoteller og restauranter, byggeindustri, bil, treforedling, AMB/VTÅ, fly, avis, forsvarets verksteder, havbruk, grønn sektor og grafisk industri. Oppnevningsperioden er to-årig.

Det ble holdt 24 møter i de 13 tariff-/bransjerådene.

Faglig politisk arbeid

Fellesforbundet hadde et aktivt faglig politisk arbeid både sentralt og lokalt i 2016. Det sentrale arbeidet bestod i stor grad av oppfølging av vedtak og uttalelser fra landsmøtet i 2015, samt forberedelser til stortingsvalget 2017.

Gjennom året hadde forbundet en rekke møter med ulike fraksjoner og enkeltrepresentanter på Stortinget. Dette dreide seg særlig om saker innenfor arbeidslivspolitikken og nærings-

politikken. Fellesforbundet ble lyttet til, og ikke sjelden fant vi igjen våre argumenter og standpunkter i innstillinger i saker forbundet er opptatt av. Likevel var det med et borgerlig flertall på Stortinget begrenset hva vi fikk gjennomslag for.

Forbundet deltok i flere møter med politisk ledelse i departementene, både etter initiativ fra forbundet eller i samarbeid med andre forbund og LO. Vi var i tillegg invitert til departementene for å fremme våre synspunkter.

På nyåret 2016 sendte forbundet brev til alle de politiske partiene med innspill til deres arbeid med stortingsvalgprogram for kommende stortingsperiode. Innspillene baserte seg stort sett på saker som landsmøtet i 2015 hadde vedtatt. Dette ble fulgt opp senere i året ved at forbundet ba om kontaktmøter med partiene. Slike møter ble gjennomført høsten 2016. Møtene var svært nyttige for å gi partiene kunnskap og innsikt i om hva forbundet mener.

Fellesforbundet deltar i det faglig politiske samarbeidet med Arbeiderpartiet ved at forbundsleder er medlem av Samarbeidskomiteen LO/AP. Forbundet hadde i mars kontaktmøte med Arbeiderpartiet, der ulike saker ble tatt opp. Særlig la vi vekt på behovet for endringer i arbeidsmiljøloven ved en tydeliggjøring av hva fast stilling

er, vi orienterte om vårt arbeid omkring tjenestepensjonsordningene i privat sektor og behovet for forbedringer. Og vi orienterte om vårt arbeid mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet. Forbundet har ellers hatt jevnlig kontakt med Arbeiderpartiet i ulike saker.

Forbundsstyrets oktober-møte ble lagt til AUFs øy, Utøya. Forbundsstyret fikk en omvisning på øya, og orientering om øyas historie. Etter de tragiske hendelsene i 2011 ble det besluttet å bygge opp igjen og fornye mange av bygningene på øya. Fellesforbundet har bidratt til dette gjennom sin landsmøtebevilgning i 2011. Forbundsstyret fikk sett utbyggingen som har skjedd på øya, og som var tilnærmet ferdig i 2016. Øya har vært, og skal fortsatt være en viktig arena for faglig politisk ungdomsarbeid.

I november arrangerte vi faglig politisk valgkampkonferanse på Thorbjørnrud med nær 60 deltakere. Programmet var preget av forberedelser til stortingsvalget 2017. Vi hadde foruten innledere fra egne rekker, innledere fra Arbeiderpartiet, SV og LO og også noen utenfor partiene. Formålet med konferansen var å gi deltakerne kunnskap om politikk og inspirere dem til å delta aktivt i stortingsvalgkampen.

Representantskapsmøtet i juni vedtok at en av de prioriterte oppgavene i 2017 skulle være stortingsvalget. Representantskapets medlemmer deltok i gruppearbeid på temaet og kom med innspill til hvordan valgkamparbeidet i forbundet burde legges opp. Det kom fram klare signaler om blant annet å starte arbeidet tidligere enn før, og at budskapene våre i valgkampen må være tydelige. Forbundsstyret fulgte vedtaket i representantskapet opp ved å vedta konkrete tiltak som skal gjennomføres i forbundet og i avdelingene.

Dette ble igjen fulgt opp av forbundets ledelse og administrasjon. Det ble utarbeidet et hefte om forbundets viktigste saker framfor stortingsvalget, kalt «Trygghet for og i arbeid – trygghet utenfor arbeidslivet». Hefet ble sendt våre avdelinger og lagt ut på nettet. Videre ble det utarbeidet mal for valgkampplanlegging i avdelingene.

Videre oppfordret vi avdelingene til å engasjere seg i partienes nominasjonsprosesser.

Ungdomsarbeidet

Fellesforbundet hadde i 2016 mange sentrale og regionale ungdomsaktiviteter. I januar ble det gjennomført sju regionale ungdomskonferanser. Der ble deltakerne opplært i tale og debatteknikk,

det var valg til den nasjonale ungdomskonferansen og utarbeidet forslag til det rådgivende dokument. I mars ble den nasjonale ungdomskonferansen gjennomført med 75 delegater og gjester fra andre forbund nasjonalt og internasjonalt. Temaer som ble diskutert var inkludering i arbeidslivet, midlertidig ansettelser, anstendig arbeidsliv og egen organisasjon. Konferansen vedtok et rådgivende dokument som ble sendt til forbundsledelsen.

Faglig ungdomskurs ble holdt i september. 15 deltakere ble skolert i fagbevegelsens oppbygging, solidaritetsarbeidet til arbeiderbevegelsen og fagligpolitisk arbeid. I oktober ble gjennomført lærlingkonferanse, der innføring i HMS, rettigheter og plikter i arbeidslivet var sentrale tema.

Ungdomsutvalget

Ungdomsutvalget jobbet med mange saker i 2016. Utvalget ga råd til forbundsledelsen i forskjellige saker som for eksempel ordningen med de regionale ungdomssekretærene og retningslinjer for ungdomsarbeid. Det ble gjennomført skolebesøk og lærlingpatruljer i nesten alle deler av landet med bistand fra utvalget. Utvalgsmedlemmene innledet om ungdomsarbeid på flere lokale kurs og konferanser i regi av forbundets avdelinger og ADK. Ungdomssekretæren fulgte opp arbeidet i LOs sentrale ungdomsutvalg og de nordiske føderasjonene på ungdomsnivå.

Ordningen med regionale ungdomssekretærer

Landsmøtet i 2015 vedtok innføring av ordning med sju valgte regionale ungdomssekretærer. Ungdomssekretærene skal innrette sitt arbeid mot lærlinger, elever i den videregående skolen og unge arbeidstakere/medlemmer. Ordningen skal bidra til økt synliggjøring av forbundet, økt organisering og faglig aktivisering av unge medlemmer. I løpet av 2016 ble det valgt sju regionale ungdomssekretærer som en oppfølging av landsmøtets vedtak.

Arbeidsoppgavene gjennomføres i samarbeid med forbundets avdelinger, ungdomsmiljøene i fylkene og LOs distriktskontorer. Ungdomssekretærenes innsats er forutsatt å komme i tillegg til avdelingenes eget ungdomsarbeid.

Sentrale kurs- og konferanser

I løpet av året har i underkant av 700 medlemmer og tillitsvalgte deltatt på kurs og konferanser arrangert sentralt av forbundet og toppskolering gjennom AOF.

Studieaktiviteten er basert på de ressurser vi får fra opplysnings- og utviklingsfondet (OU-fondet). Fondet administreres av Studieforbundet AOF Norge som disponerer og oppretter en klientkonto der utgiftene til kurs blir belastet.

Bare en mindre del av studievirksomheten til forbundet arrangeres sentralt. I 2016 ble det holdt åtte sentrale kurs med 185 deltakere. I tillegg ble det arrangert sju konferanser, finansiert av OU-midler. Disse hadde ulike temaer og i alt 382 deltakere.

I tillegg til sentrale kurs og konferanser har Fellesforbundet også en betydelig andel deltakere på toppskolering, arrangert av AOF. Slike kurs er blant annet LO-skolen, arbeidsmiljø og arbeidsrett. I 2016 var det 113 deltakere fra Fellesforbundet som fullførte kursene. Dette er på nivå med foregående år. Fellesforbundet har prioritert ansatte og tillitsvalgte på heltid i avdelingene til arbeidsrett og LO-skolen fordi disse i stor grad møter medlemmene i sitt daglige arbeid.

Digital tillitsvalgtopplæring

Et digitalt alternativ for den grunnleggende tillitsvalgteopplæringen ble lansert like før sommeren 2016. Denne fikk navnet «Veiviseren», og fikk etter en noe laber start en skikkelig oppsving utover høsten. I løpet av 2016 hadde totalt 1 346 personer startet på kurset, og 749 gjennomført i sin helhet.

Alle som brukte «Veiviseren» ble bedt om å svare på en brukerundersøkelse om kurset. Over 90 % sa at kurset var veldig nyttig eller nyttig, 97 % sa at «verktøykassa» som ligger ved kurset var veldig nyttig og 77 % mente at de helt sikkert eller sannsynligvis vil melde seg på ordinære kurs etter at de har gjennomført «Veiviseren».

Lokal kursvirksomhet

Den lokale studievirksomheten omfatter i hovedsak korte kurs og konferanser. Forbundet fordelte de økonomiske midlene vi hadde til rådighet ut til de sju administrative distriktskontorene. Midlene skulle dekke forbundets grunnopplæring, kurs og konferanser med tema innenfor forbundets prioriterte områder og AOFs MoTo-kurs (felleskurs i AOF-regi.) MoTo-kurs planlegges og gjennomføres som lokal skolering, arrangert av AOF og åpne for medlemmer i alle forbund tilsluttet LO.

I 2016 deltok 359 av forbundets medlemmer på ulike MoTo-kurs. Dette er en oppgang på om

lag 90 deltakere sammenlignet med 2015. Fellesforbundet hadde i 2016 totalt 4 469 deltakere fordelt på 269 lokale tiltak. Dette er en reduksjon på 947 deltakere og 29 tiltak, sammenlignet med foregående år.

LOs utdanningsfond

LOs Utdanningsfond har som formål å støtte opplæringstiltak og kompetanseutvikling for medlemmer og tillitsvalgte.

Det ble i 2016 innvilget totalt 2 482 stipend, og 840 av disse var fra Fellesforbundet. Til sammen ble det delt ut 24,7 millioner kroner i stipend i 2016 og herav 8,7 millioner kroner til medlemmer fra Fellesforbundet (8,9 millioner kroner i 2015). Fellesforbundet hadde 32 færre stipendmottakere i 2016 enn i 2015. Forbundets andel av totale stipend i 2016 var 35,4% mot 38,7 % i 2015.

Maksimal stipendsats for studieåret 2016/2017 var kr. 17.000,- for helårsutdanning, kr. 5000,- for kortere kurs og til Praksiskandidat § 3,5 inntil kr. 10 500,- pr. studieår. Stipendsats for støtte til AOFs lese- og skriveopplæring med datatekniske hjelpemidler er på kr.10 500,-.

Internasjonalt arbeid

Fellesforbundet har et aktivt internasjonalt engasjement av flere grunner. Internasjonal solidaritet er en av grunnverdiene i arbeiderbevegelsen, og en verdi som ligger i ryggmargen. Men vi har i stor grad også egeninteresse i å ha et internasjonalt kontaktnett. Mange rammevilkår besluttet politisk utenfor Norges grenser, og det er viktig å være med å påvirke disse. Viktige eksempler i 2016 var utstasjoneringsdirektivet og EWC-direktivet, der vi overfor de europeiske føderasjonene tok opp våre synspunkter. Det hender også at Fellesforbundet er avhengig av hjelp fra forbund i andre land i forbindelse med egne tariffoppgjør, utenlandske bedrifter i Norge eller norske konserns virksomhet i utlandet. Av alle disse grunner er det viktig at Fellesforbundet er aktive internasjonalt og blir respektert i dette arbeidet.

Medlemskap i internasjonale føderasjoner

Fellesforbundet var i 2016 tilsluttet 15 nordiske, europeiske og internasjonale bransjeføderasjoner. Disse er IndustriALL Global, IndustriALL Europa og IN for bransjene metall, energi, kjemi, papir og teko, BWI, EBTF og NBTF for bygning og tre og skog, IUL, EFFAT og NU HRCT for hotell og restaurant, UNI, UNI Europa og NGU for grafisk og ITF, ETF og NTF for transport. Fellesforbundet var representert i styret i 10 av disse.

Fellesforbundet representerte i 2016 våre nordiske bransjeføderasjoner i den kongressforberedende komite i Industriall Europa, Industriall Globals stående arbeidsgruppe for globale rammeavtaler. Forbundet har også hatt en sentral rolle i EBTFs arbeid mot sosial dumping og har gjennom dette hatt stor påvirkning på arbeidet med nye direktiver på arbeidslivsområdet.

Kongresser i internasjonale føderasjoner

I 2016 ble det avholdt kongresser i industriAll Europa og industriAll Global. Fellesforbundets internasjonale sekretær Atle Høie, ble valgt som visegeneralsekretær i IndustriAll Global Union. På generalforsamlingen til NBTF ble det besluttet å avvikle organisasjonens sekretariat, etter dansk og finsk ønske.

Internasjonalt solidaritetsarbeid

Forbundet har et prosjektsamarbeidet med Norsk Folkehjelp om deres arbeid i Sør-Afrika og det sørlige Afrika. I april ble nye ambassadører

utnevnt. Totalt ble det bidratt med 618 000 kroner, inkludert forbundets bidrag med 500 000 kroner.

Forbundet har fortsatt sitt engasjement for migrantarbeidere, særlig i forbindelse med store idrettsarrangement. Steinar Krogstad deltok i en delegasjon bestående av de nordiske forballforbundene og nordisk fagbevegelse. Fellesforbundet har et sterkt engasjement opp mot den internasjonale bygg- og arbeiderføderasjonen, BWI, som koordinerer internasjonal fagbevegelses engasjement opp mot FIFA og Qatar.

Det har ikke kommet noen flere solidaritetsprosjekter blant forbundets avdelinger. Østfold-avdelingene har et samarbeid med forbund i Nicaragua, byggfagsavdelingene i Drammen har samarbeid bygningsarbeidere i Etiopia og Oslo Grafisk har samarbeidsprosjekt i Palestina. Ungdomsutvalget utvikler sitt samarbeid med ungdom i Nicaragua.

Representasjon

Forbundet var i 2016 representert i styret i Norsk Folkehjelp og i styret i LO/IFS (LOs internasjonale faglige solidaritet). Forbundet er også representert i KOMpakt, regjeringens konsultative organ for menneskerettigheter og økonomisk engasjement i utlandet.

Fellesforbundets internasjonale sekretær Atle Høie, ble i 2016 valgt til visegeneralsekretær i IndustriAll Global Union.

Tabell 1: Antall bedrifter med tariffavtale per 1.1.2016 og 1.1.2017 fordelt etter antall organiserte

Antall organiserte	Antall bedrifter 1.1.2017	Antall bedrifter 1.1.2016	Endring fra 1.1.2016
0	310	372	-62
1-5	1 942	1 864	78
6-10	1 061	1 030	31
11-20	956	929	27
21-50	647	665	-18
51-100	176	175	1
101-200	49	54	-5
201-500	30	37	-7
Over 500	3	4	-1
Totalt	5 174	5 130	44

Tabell 2: Antall medlemmer per fylke og medlemskategori og endringer fra 1.1.2016

Fylke	Totalt		Herav kvinner		Yrkesaktive		Ikke yrkesaktive		Elev og student	
	1.1.17	Endring	1.1.17	Endring	1.1.17	Endring	1.1.17	Endring	1.1.17	Endring
Østfold	10 049	-217	1 752	-47	5 662	-143	4 387	-74	51	5
Oslo/Akershus	18 493	33	3 635	33	12 767	399	5 726	-366	380	71
Hedmark	6 839	-89	915	6	4 262	-14	2 577	-75	26	-8
Oppland	7 683	-35	1 591	-24	5 037	11	2 646	-46	33	6
Buskerud	9 191	-245	1 900	-25	5 823	-195	3 368	-50	27	-19
Vestfold	6 012	-272	951	-15	3 951	-190	2 061	-82	72	18
Telemark	6 953	-189	1 176	-33	4 813	28	2 140	-217	231	5
Aust-Agder	2 229	-109	523	-22	1 410	-92	819	-17	21	3
Vest-Agder	4 958	-243	901	-20	3 543	-201	1 415	-42	66	8
Rogaland	13 177	-371	2 261	24	9 613	-214	3 564	-157	225	12
Hordaland	15 698	-666	2 839	-53	11 807	-521	3 891	-145	164	-29
Sogn og Fjordane	2 476	0	420	2	1 920	1	556	-1	17	-7
Møre og Romsdal	8 953	-85	1 603	28	6 634	-118	2 319	33	100	5
Sør-Trøndelag	9 343	-235	1 758	-84	7 327	96	2 016	-331	151	-33
Nord-Trøndelag	7 124	32	1 039	46	5 276	49	1 848	-17	99	-16
Nordland	8 777	-102	1 443	-13	6 442	-25	2 335	-77	114	43
Troms/Finnmark	3 722	-30	835	-37	3 035	114	687	-144	109	-38
Totalt	141 677	-2 823	25 542	-234	99 322	-1 015	42 355	-1 808	1 886	26

Tabell 3: Antall medlemmer fordelt per overenskomst

Landsomfattende overenskomst	Medlemstall		Endring	
	1.1.2017	1.1.2016	Antall	%
Industrioverenskomsten:	27 548	29 791	-2 243	-8
-VO	25 877	27 975	-2 098	-7
-Teko	845	885	-40	-5
-Nexans	556	655	-99	-15
-Teknologi- og data	270	276	-6	-2
Fellesoverenskomsten for byggfag	17 606	18 145	-539	-3
Riksavtalen	7 575	7 594	-19	0
Overenskomsten for byggeindustrien	6 287	6 258	29	0
Biloverenskomsten	6 031	5 877	154	3
Fellesoverenskomsten for treforedlingsind	1 688	1 703	-15	-1
Havbruksoverenskomsten	1 665	1 425	240	17
Flyoverenskomsten	1 646	1 580	66	4
AMB overenskomsten	1 120	1 203	-83	-7
Verkstedoverenskomsten for Forsvaret	1 046	1 095	-49	-4
VTA-overenskomsten	767	764	3	0
Aviser	641	823	-182	-22
Overenskomst for Trykkerier	623	680	-57	-8
Glassoverenskomsten	402	442	-40	-9
Overenskomst for Kartonasjefabrikker	401	414	-13	-3
Landsoverenskomsten	399	378	21	6
Overenskomst for asfaltarbeid	263	270	-7	-3
Landforpleiningsavtalen	208	207	1	0
Avispakkerioverenskomsten	188	194	-6	-3
Steinindustrioverenskomsten	183	191	-8	-4
Overenskomsten for jordbruks- og gartneri	182	193	-11	-6
Naturbruksoverenskomsten	139	148	-9	-6
AMB overenskomsten (VTA)	99	106	-7	-7
Overenskomst for Bokbinderier	95	104	-9	-9
Miljøoverenskomsten	57	43	14	33
Overenskomst for Serigrafiske bedrifter	42	34	8	24
Overenskomsten for bilutleie-NHO	19	8	11	138
Bilutleioverenskomsten-VIRKE	8	9	-1	-11
Tannteknikeroverenskomsten	6	5	1	20
AIM-overenskomsten	259	271	-12	-4
Wallboardoverenskomsten	95	96	-1	-1
Hengeavtaler med andre LO-forbund	57	51	6	12
Norlandia Care AS	28	35	-7	-20
Havbruksoverenskomsten/Veso A/S	14	16	-2	-13
Myntoverenskomsten	10	12	-2	-17
Norodden A/L	10	10	0	0
Norsk Folkemuseum, Bygdø Kongsgård	7	7	0	0
Torvindustri	7	7	0	0
Sandtakoverenskomsten	7	6	1	17
Reingjetere	6	7	-1	-14
Hovedtariffavtalen KS	5	6	-1	-17
Andøytorv	5	5	0	0
Sem Gjestegård	4	4	0	0
Statskog	0	2	-2	-100
Totalt	77 448	80 219	-2 771	-4

Tabell 4: Avdelinger per 1.1.2017 og endringene fra 1.1.2016 fordelt per fylke

Fylke	Antall avdelinger	Endring
Østfold	9	
Oslo/Akershus	9	
Hedmark	4	
Oppland	4	-1
Buskerud	5	-1
Vestfold	3	-1
Telemark	4	
Aust-Agder	2	
Vest-Agder	5	-1
Rogaland	7	
Hordaland	7	-2
Sogn og Fjordane	2	
Møre og Romsdal	3	
Sør-Trøndelag	8	-1
Nord-Trøndelag	5	-1
Nordland	3	
Troms/Finmark	2	
I alt	82	-8

Tabell 5: Antall medlemmer per 1.1.2017 fordelt etter avdeling og fylke

Avdelingens navn og fylke	Totalt	Kvinner	Yrkesaktive	Ikke yrkesaktive
Fellesforbundet avdeling 2 Fredrikstad Fagforening	2 230	219	1 311	919
Fellesforbundet avdeling 26 Østfold Fagforening	3 042	468	1 730	1 312
Fellesforbundet avdeling 75 Halden Fagforening	1 194	153	824	370
Fellesforbundet avdeling 436 Papirarbeidernes Forening	766	35	460	306
Fellesforbundet avdeling 437 Greåker Arbeiderforening	142	24	77	65
Fellesforbundet avdeling 482 Glomma Papp	213	48	121	92
Fellesforbundet avdeling 483 Borregaard Fagforening	998	174	374	624
Fellesforbundet avdeling 644 Glava Arbeidernes Fagforening	182	43	113	69
Fellesforbundet avdeling 851 Østfold	1 282	588	652	630
Østfold	10 049	1 752	5 662	4 387
Fellesforbundet avdeling 1 Oslo - Akershus	5 223	800	2 879	2 344
Fellesforbundet avdeling 10	3 796	1 995	3 440	356
Fellesforbundet avdeling 87 Kjeller Jern og Metall	478	31	322	156
Fellesforbundet avdeling 185 Flyarbeidernes Forening	2 250	145	1 796	454
Fellesforbundet avdeling 189 Trandum Jern og Metall	126	7	92	34
Fellesforbundet avdeling 601 Tømrer og Byggfagforeningen	1 011	13	802	209
Fellesforbundet avdeling 603 Oslo Bygningsarbeiderforening	2 104	32	1 651	453
Fellesforbundet avdeling 605 Rørleggernes Fagforening	1 030	13	938	92
Fellesforbundet avdeling 850 Oslo Grafiske Fagforening	2 475	599	847	1 628
Oslo/Akershus	18 493	3 635	12 767	5 726

Avdelingens navn og fylke	Totalt	Kvinner	Yrkesaktive	Ikke yrkesaktive
Fellesforbundet avdeling 61 Elverum Jern og Metall	248	8	146	102
Fellesforbundet avdeling 103 Ringsaker	1 805	228	1 096	709
Fellesforbundet avdeling 647 Glåmdal Fagforening	1 816	321	1 007	809
Fellesforbundet avdeling 650	2 970	358	2 013	957
Hedmark	6 839	915	4 262	2 577
Fellesforbundet avdeling 23 Raufoss Jern og Metall	2 590	503	1 746	844
Fellesforbundet avdeling 54 Gjøvik Jern og Metall	1 268	329	799	469
Fellesforbundet avdeling 670	3 718	753	2 423	1 295
Fellesforbundet avdeling 678 Hunton Arbeiderforening	107	6	69	38
Oppland	7 683	1 591	5 037	2 646
Fellesforbundet avdeling 6	4 886	1 111	2 885	2 001
Fellesforbundet avdeling 43 Øvre Buskerud Fagforening	2 847	702	1 916	931
Fellesforbundet avdeling 441 Sunland Papirarbeiderforening	152	46	73	79
Fellesforbundet avdeling 468 Follum Bruks Arbeiderforening	234	21	61	173
Fellesforbundet avdeling 614 Byggfag Drammen-Bærum	1 072	20	888	184
Buskerud	9 191	1 900	5 823	3 368
Fellesforbundet avdeling 7 Vestfold	2 645	295	1 763	882
Fellesforbundet avdeling 34 Søndre Vestfold Fagforening	1 803	334	1 264	539
Fellesforbundet Vestfold Nord avdeling 50	1 564	322	924	640
Vestfold	6 012	951	3 951	2 061
Fellesforbundet avdeling 8 Telemark	3 373	340	2 537	836
Fellesforbundet avdeling 39 Industri & Service Telemark	2 569	498	1 833	736
Fellesforbundet avdeling 55 Kragerø og Omegn	287	54	121	166
Fellesforbundet avdeling 855 Sør-Øst Grafiske Fagforening	724	284	322	402
Telemark	6 953	1 176	4 813	2 140
Fellesforbundet avdeling 9 Østre Agder	2 145	518	1 345	800
Fellesforbundet avdeling 727 Nidarå Sagarbeiderforening	84	5	65	19
Aust-Agder	2 229	523	1 410	819
Fellesforbundet avdeling 3 Agder Fagforening	3 063	597	2 166	897
Fellesforbundet avdeling 58 Mandal Fagforening	762	99	458	304
Fellesforbundet avdeling 82 Søgne Jern og Metall	136	6	94	42
Fellesforbundet avdeling 194 Lister Fagforening	850	192	724	126
Fellesforbundet avdeling 724 Wallboard Fagforening	147	7	101	46
Vest-Agder	4 958	901	3 543	1 415
Fellesforbundet avdeling 25	3 972	746	2 872	1 100
Fellesforbundet avdeling 44 Sandnes & Omegn	1 866	437	1 280	586
Fellesforbundet avdeling 57 Nord-Rogaland	3 214	484	2 584	630
Fellesforbundet avdeling 91 Jæren	1 121	165	746	375
Fellesforbundet avdeling 176 Dalane Fagforening	1 057	213	819	238
Fellesforbundet avdeling 730	1 289	30	1 037	252
Fellesforbundet avdeling 854 Sørvestlandet Grafiske Fagforening	658	186	275	383
Rogaland	13 177	2 261	9 613	3 564

Avdelingens navn og fylke	Totalt	Kvinner	Yrkesaktive	Ikke yrkesaktive
Fellesforbundet avd 5	6 181	991	4 286	1 895
Fellesforbundet avdeling 100 Marinestasjonens Fagforening	521	18	346	175
Fellesforbundet Hardanger Sunnhordland avd 118	2 868	346	2 107	761
Fellesforbundet avdeling 266 Hordaland Hotell og Restaurant	1 739	1 203	1 565	174
Fellesforbundet avdeling 747 Unionen Fagforening	3 252	113	2 759	493
Fellesforbundet avdeling 750 Rørleggersvennenes Forening	477	12	462	15
Fellesforbundet avdeling 856 Vestnorsk Grafiske Fagforening	660	156	282	378
Hordaland	15 698	2 839	11 807	3 891
Fellesforbundet avdeling 19 Sogn & Fjordane Fagforening	2 053	398	1 626	427
Fellesforbundet avdeling 180 Florø	423	22	294	129
Sogn og Fjordane	2 476	420	1 920	556
Fellesforbundet avdeling 29 Søre Sunnmøre	1 949	273	1 448	501
Fellesforbundet avdeling 31 Sunnmøre	2 775	533	2 063	712
Fellesforbundet avdeling 65	4 229	797	3 123	1 106
Møre og Romsdal	8 953	1 603	6 634	2 319
Fellesforbundet avdeling 12	4 660	663	3 346	1 314
Fellesforbundet avdeling 80 Røros og Holtålen Fagforening	458	98	323	135
Fellesforbundet avdeling 207 Ørland Jern og Metall	77	3	59	18
Fellesforbundet avdeling 250 Hotell, Restaurant og Reiseliv	1 314	949	1 133	181
Fellesforbundet avdeling 762 Rørleggernes forening	384	7	326	58
Fellesforbundet avdeling 764 Malernes Forening	439	16	381	58
Fellesforbundet avdeling 765 Trondheim	1 260	8	1 155	105
Fellesforbundet avdeling 768 Trondheim Bygning	751	14	604	147
Sør-Trøndelag	9 343	1 758	7 327	2 016
Fellesforbundet avdeling 28 Stjørdal og Omegn	1 341	376	987	354
Fellesforbundet avdeling 108 Innherred Fagforening	2 249	211	1 711	538
Fellesforbundet avdeling 146 Namdal Fagforening	1 374	136	1 013	361
Fellesforbundet avdeling 461	478	20	299	179
Fellesforbundet avdeling 576	1 682	296	1 266	416
Nord-Trøndelag	7 124	1 039	5 276	1 848
Fellesforbundet avdeling 53 Nordre-Nordland og Sør-Troms	3 495	542	2 688	807
Fellesforbundet avdeling 89 Salten Fagforening	1 357	214	1 088	269
Fellesforbundet avdeling 143 Helgeland	3 925	687	2 666	1 259
Nordland	8 777	1 443	6 442	2 335
Fellesforbundet avdeling 74 Nord-Hålogaland	3 197	473	2 584	613
Fellesforbundet avdeling 252 Tromsø Hotell og Restaurant	525	362	451	74
Troms/Finnmark	3 722	835	3 035	687

Foto: Kristian Brustad

Foto: Kristian Brustad

Fellesforbundet

Besøksadresse: Lilletorget 1, 0184 Oslo,
Postadresse: Postboks 9199, Grønland, 0134 Oslo
Telefon: 23 06 31 00

www.fellesforbundet.no / post@fellesforbundet.no

